

# **“Wawaye Adon Tafiya: Dawo Da Tafarkin Diflomasiyya A Nijeriya”**

**Daga Cibiyar Harkokin Kasuwanci, Masana’antu, Haƙar Ma’adinai da Noma**

**A Otel Din Transcorp Hilton Abuja**

**7 ga watan Oktobar 2009**

Jama'a maza da mata, Ni sabon zuwa ne, a ofishin jakadancin dake Abuja, amma ina mai farin cikin cewa ni ba sabon zuwa ba ne a Nijeriya. A 1988, bayan da da na rike shugabancin harkokin Nijeriya, a Ofishin Gwamnatimmu dake Birnin Washington, na kuma zo Lagos domin zama mai bayar da shawarwari game da harkokin tattalin arziki. Daya daga cikin irin abubuwan da zan tuna daga wannan ziyarar, shine irin dsimbin girmamawar da jama'ar Nijeriya ke yi wa harsuna da kuma lakantar yi wa jama'a jawabi. Duk da irin zaman da na yi, na shekaru biyu, a yankin da ake zaman lafiyar na Birnin Bagdad dake Kasar Iraq, ina rokon da a ba ni damar tsayawa a gabanku, domin in fake da karimcin al'adun jama'ar Nijeriya, in ce ma ku "Barka da Yini, ga kowa da kowa".

A gaskiya na zagawa Nijeriya, kuma na ji dadin damar da aka ba ni, ta dawowa, a wannan lokacin, a matsayin mukaddashin babbani jami'in ofishin jakadanci. Idan na tuna da yadda na yi aiki a Nijeriya, zan fi tunawa da irin tafiye-tafiyen da na yi a jihohi da sassan wannan kasa, mai albarka. A duk kuma lokacin da na ke kan hanya, ba zan rasa wani mahalukin da zai taimaka mi ni ba, a duk lokacin da na ke bukatar taimako, ko wata kwakwarar shawara, ko kuma a samo mi ni man fetur, a kan farashin da ya dace, ko da kuwa a gefen hanya ne. A kan kuma yi dawainiya da ni, a duk kuma lokacin da na ziyarci jama'a. Dole in nuna godiyata da irin kaunar da jama'ar Nijeriya suka nuna mi ni, da kuma kafe-kadensu da al'adunsu da kuma irin haba-habar da suke yi da jama'a.

Akwai abin tsoro ga dukan jami'in diflomasiyyar da zai sake komawa wata kasar da ya zauna, musamman game da irin jan aikin da zai fuskanta. Ba zai gane dukan abinda yake tunanin zai yi ba, kafin kuma ya Ankara, al'amurra za su ci gaba canjawa. Amma ina da wata galaba, fiye da wadansu abokan aikina, na diflomasiyya: Zan ya tunawa da yadda Nijeriya take, shekaru goma da suka wuce. Na san irin ci gabon da kasar ta samu, wanda zai sa in san irin kalubalan da zan fuskanta yau, a Nijeriya. Hakika, mun san yadda wahalolin dake Nijeriya, tunda ina Nijeriya, a sa'adda kasar ke cikin wani mawuyacin hali, lokacin Gwamnatim Abacha. Jama'a, a lokacin, sun koka game da tsadar kayayyaki, da wahalolin shiga da fice, wanda ya tilasta wa 'yan Nijeriya, masu

matsakaicin halin zaman rayuwar, arcewa. Amma ku da ba ku nan, ko kuma kuka kasa tunawa da wannan lokacin, bari in tunatar da ku, yadda al'amarin ya kasance.

Daya daga cikin irin yadda na ke bai wa takwarorina dariya, shine in fada ma su cewa babbar takardar kudin wurin ita ce Naira 20. Idan kana son yin 'yan kwanaki a otel, to sai ka zakire jika da da kudi, ka kuma yi kusan mintoci 15, kafin fice da otel din. Amma wani jami'in gwamnati ya bayyana mi ni cewa, buga manyan takardun kudi na iya haddasa tashin farashin kayayyaki, domin, in ji shi, manyan mutane, a wajen biki, za su ri'ka yin liko da manyan takardun kudi. Amma, ni ban amince da wannan hujjar ba. Ni, a ganina, takardar Naira 20 wata alama ce da irin yanayin matsalar da ake ciki, wadda gwamnati ba ta mayar da hankali ba, wajen magancewa. Mai yiwuwa kuma manyan jami'an gwamnati suna gudanar da harkokinsu ne da kudsaden waje.

Wani canjin kuma da na lura da shi, shine a fannin zirga-zirgar jiragen sama. A 1998, kusan filin jirgin saman Lagos ba wani aiki yake yi ba, sai amma akwai yamutsi da rashin gyara da rashin tsaro. Da dama daga cikinku, za ku iya tunawa da alamomin dake filayen jiragen Amirka, masu gargadin fasinja da kada su kuskura su sauva a filin jirgin saman Murtala Muhammad. Lokacin da na ziyci wurin na ci uwar tafiya, wajen hawan bene, domin na'urar kai mutane sama ba ta aiki. Sai tsuntsaye na ga suna shawagi, a rufin wajen domin daya daga cikin manyan tagogin wurin ta fashe, wanda tsuntsaye ke samun damar shigowa har suna yin sheka. su kuma wala, yadda suke so. Abinda, kurum, ke aiki shine radiyon oba-oba da jiragen da jami'an harkokin sauva da tashin jirage ba su gani.

Akwai daren da aka tilasta wa wani jirgin saman kasar Turai, ba zato, ba tsammani, ya ci birki, domin wadansu bata-gari sun gitta gungume a kan titin sauva jirgi. Tsayawar jirgin ke da wuya, sai suka abka ciki, suka wawashe kayayyakin jama'a. Tunda yake kuma babu wani kwakkwaran tsaro, kuma kowa shiga filin yake yi, yadda ya ga dama, yana shuka masara, dab da titin jirgin sama, babu wuya barayi su sadada.

Duk lokacin da ka yi tafiya sai ka ga wani abu sabo, domin ko kudin da gwamnati ke sawa a tikiti na hana wa kamfanonin jiragen sama gudanar da harkokinsu, yadda ya kamata. A lokacin an kammala ginin Babban Filin Jirgin Saman Abuja, amma ba a amfani da shi, domin wai, gwamnatin soja, a lokacin, ba ta so yadda aka gina filin ba, kusa da masaukin manyan baki. Wani lokacin ma, da sharu ake kai-da-komon dauko kayayyakin fasinja.

Yau filin jirgin saman Lagos ya gyaru. Akalla kusan kamfanonin jiragen sama 30 ke kai-da-komo. Karamin filin kuma ya yi tsaf-tsaf. Akwai kamfanin jiragen Amirka dake sauva a Lagos da Abuja, akwai wadansu biyu ma, da za su fara, yayinda kamfanin jiragen Nijeriya zai fara tashi, kai-tsaye, zuw Amirka, badi.

Akwai mamakin yadda wayoyin tarhon tafi-da-gidanka suka bunkasa. A 1998, wayoyin tarhon, tafi-da-gidanka, sai wane da wane, ba kuma ko'ina suke aiki ba. Amma har yanzu Kamfanin Sadarwa na NITEL, yana nan a NITEL dinsa, yanzu ma ya fi sauksi, ka ziyarci mutum, a ofishinsa, a Abuja, maimakon ka buga masa wayar cewa kana zuwa. Ba zan iya tunawa da lokacin da na yi amfani da yanar-gizo ba, a lokacin. Mai yiwuwa, kun tuna da irin rufamin da aka shiga game da na'ura mai kwakwalwa, a 1999. Ni, kam na firgita, domin har ma'aikatan ofishin Jakadancin Amirkha aka umurta da su soke tafiya hutun Kirsimati, domin kada rufamin wannan lokacin ya rutsa da su. A wannan lokacin babu inda ya dace mutum ya zauna irin Nijeriya, domin in banda harkar mai, babu abinda za a ce yana cikin na'ura mai kwakwalwa.

A yau, Nijeriya na bugun kirjin zama kasar da ta fi kowace kasa, a Afrika, yawan yin amfani da harkokin sadarwa, inda ake da jarin fiye da dolar Amirkha miliyan dubu goma sha daya, daga tsakanin shekarar 2001, zuwa ta 2008. Budewar kasuwa da rangwamen haraji da irin yadda kusan mutane miliyan 100, daga yanzu zuwa 2013, ke cinikin wayar tafi-da-gidanka, wanda ya tasam ma kashi 56 daga cikin 100, ya habaka hakan.

Wani kuma muhimmin canjin da na gani, shine ta yadda Kamfanin Heineken ya dawo, domin hada gwiwa da Kamfanin Yin Barasa na Nijeriya. Zan iya tunawa da barasar Star, kwarai, amma na san duk lokacin da zan bude kwalbar, sai na yi fargaban dandanonta da kuma yawanta. Zuwan na Kamfanin Heineken wata alama ce ta irin yadda kamfanoni, masu lasisi ke kyautata yin kayayyakin da jama'a ke saye, a Nijeriya, da kuma yawa wadanda ake sayowa daga kasashen ketare.

Ba sai an fadi yadda ake rarraba aiko da sababbabin fina-finan Dandalin Fina-finai na Hollywood zuwa Nijeriya ba, saboda magance satar fasaha da kare mutuncin mallakar fasaha. Yanzu zan iya bayar da rahoton cewa, na ga ainihin sabon fin din Harry Porter, a wani katafarene gidan sinima dake Abuja, a cikin makon da aka fara nuna shi, a Amirkha.

Mai yiwuwa, yanzu ne ya kamata in fadi albarkacin bakina game da Dandalin Fina-finai na Nollywood. Kowa ya san irin abubuwan dake gudana, a yau, game da wata sana'ar dake sa sauran kasashen Afrika ke yin koyi da al'adun Nijeriya da kuma jama'ar Nijeriya dake sauran kasashen duniya. A karshe wannan sana'ar ta bullo da wata kafar dake kare 'yancin mallakar fasaha, wanda yana daya daga cikin irin abubuwan da ke iya janyo ra'ayin masu zuba jari daga Nijeriya da kasashen ketare.

Shekaru goma da suka wuce, an yi karancin Amirkawan dake zuba jari a harkokin makamashi, a Nijeriya. Amma yanzu al'amari ya canja. Kamar yadda kwararrun duniya suka bayyana, "bukutun jama'ar Nijeriya sun rubanya har sau miliyan goma", wanda ake tunanin kowane mahaluki na kashe daga dolar

Amirka 500 ya zuwa dubu biyar, yayinda abubuwan da ake saye sun rubanya, a cikin shekaru biyar, daga dolar Amirka miliyan dubu 13, a 2000, ya zuwa miliyan dubu 30, a 2005.

Wannan kuma shi ya sanya, manyan kamfanonin Amirka, irin su General Electric da Microsoft da Cisco da IBM, suka kutso Nijeriya, domin ganin irin hada-hadar da ta bude. Kamfanin na'ura mai kwakwalwa, Microsoft, zai samu abokan hadin gwiwa da dama a Nijeriya, wadanda za su ri'ka rarraba kayayyakinsu da kuma kirkiro sababbi, da sunan Kamfanin Microsoft. Kamfanin Cisco kuma zai kafa wuraren koyar da aiki, da dama, ya kuma yin ayyukan kwangila, ga gwamnati da kamfanoni. Kamfanin motocin noma na John Deere ma ya dawo Nijeriya, bayan da ya bar kasar, shekaru 30 da suka wuce.

Shekaru goma da suka wuce, sababbin bankuna sun d'aukaka mutuncin Nijeriya, a fagen harkokin kufade. Amma kamar yadda wani ya lura, bayar da lasisin gudanar da harkokin banki, tambar bayar da lasisin buga kufade ne, kuma madalla da kasuwar hada-hadar kufaden duniya. Kad'an daga cikin jama'a ne, ke nuna gaskiya, da bin diddiki ko kuma sanin yadda ake bayar da basussuka, a bankunan Nijeriya. A farkon wannan karnin, ana rubuta duk wata hada-hadar kufade ne, a kan takarda, wanda yakan d'auki makonni kafin ya kai ga Babban Bankin Nijeriya dake Abuja. Yanzu bankunan Nijeriya sun yi suna a duniya, inda ake damawa da su, a kan harkokin kudi da harkokin gudanar da aikin banki, na zamani. Kamar yadda za mu iya tunawa, har yanzu bankunan Nijeriya suna fama da matsalolin gaske, amma yanzu sun shigo sahun da ake bukata, tunda yake yanzu gwamnatin ta bayar da himma wajen tilasta bin diddiki da yin aiki da hanyoyin aikin banki na duniya domin ciyar da bankunan gaba, wani tafarkin da a da, ya gagari doka. Wadansu mutanen na iya kin amincewa da hujjojin da Babban Bankin Nijeriya ya bullo da su, amma wannan ya yi daidai da tunanin mafi yawan jama'ar Nijeriya.

Shekaru goma da suka wuce, an yi korafin yadda harkokin noma suka tabarbare a Nijeriya da kuma muhimmancin karkata akalar tattalin arzikin kasa. Tun kuma cikin 2003, ake ta sake fasalin tattalin arzikin Nijeriya, domin habaka sauran bangarorin da ba na mai ba, da kamar kashi tara cikin 100, a kowace shekara, a kan aikin noma da sauran ayyuka. Canje-canjen da suka kamaci gwamnati ta yi, tun tuni, su suka haifar da irin dimbin kufaden da ake kashewa, a cikin shekaru 30, a sassan aikin noma, kamar su kayayyakin noma, musamman harkokin albarkatun ruwa. Tubarkalla, yanzu ana fara samun yabanyar kayayyakin abinci.

Amma fa'idar canje-canjen ba su shafi tattalin arziki ba da harkokin kasuwanci. Kamar yadda ake imanin cewa, komai lalacewar gwamnatin farar hula ta fi ta soja, shi ya sa muka tuna da yadda al'amurra suka tabarbare a 1998. An kashe

jama'a, an wulakanta harkokin shari'a ga kuma dimbin shugabannin da cin rashawa da hanci suka yi wa katutu, domin kawai suna son zama kan mulki, har abada, ta hanyar kawo gurbataccen tafarkin mulkin demokradiyya, wanda ikon Allah ne kadai ya kawo karshensa. Duk da yake ana kwanci-tashi a harkokin mulkin farar hula, musamman a lokuttan zabe, akwai galaba a gaba.

Alal misali, wannan shi ne karo na farko da aka taba samun dan boko, mai digiri, da ya shugabanci kasar nan. A matsayina na Ba'amerike, wanda aka haifa a cikin zamantakewar jumhuriya, ina jin dadin ganin yadda sabon jinin shugabanci ke bunkasa a jihohi, inda gwamnoni dama suke nuna kwazon shugabanci, mai ma'ana. Amma ba abin a yi wa guda ba ne, idan aka tuna da irin yadda aka dakile shugaban dake kan mulki, a 2006, a kan kokarinsa na sake fasalin Tsarin Mulki, domin ya zarce.

Kamar yadda Shugaba Obama ne ya bayyana a Kasar Ghana cewa jama'ar Afrika na bukatar kwararan hukumomi, amma ba manyan gwarzaye ba. Nijeriya na da irin wadannan hukumomin, dake da nagarta. Akwai Hukumar Kula da 'Yancin Dan Adam, a Nijeriya, wadda ke jagorancin kaddamar da Al'amurran Kasa, don zama harsashin hadin gwiwar jami'an gwamnati da fungiyoyi masu zaman kansu. A halin yanzu hukumar na da fiye da ma'aikata 300, a Abuja da sauran sassan kasa shida, wadanda kasafin kudinsu ya kai Naira miliyan 530. Idan kuma ana bukatar magance fataucin bil-adama, to, dole gwamnati ta kirkiro da Hukumar Hana Fataucin Bil-Adama, da za ta funshi jami'an bincike da gurfaran da masu laifi, da bayar da shawarwari da kuma sake wa wadanda al'amarin ya shafa matsugunni, kazalika da wayar da kan jama'a. Haka kuma kafa dokar aikata laifin fataucin bil-adaman zai taimaka wa Nijeriya, zuwa babban matsayi, a Rukunin Farko na Rahoton Gwamnatin Amirka, a 2009, game da Fataucin Bil-Adama, wanda ita ce kadai dake yankin Yamacin Sahara dake bukatar haka.

A sakamakon wani bangare na Dokar Sake Fasalin Harkokin Wutar Lantarki ta 2005 ne, aka kaddamar da shirin bullo da dabarun daidaita Kamfanin Rarraba Wutar Lantarki na Nijeria da kuma wadansu kamfanonin goma sha daya. Kwanan nan hukumar ta fara tilasta ayyukan Hukumar Kiyayewa da Gyatta Wutar Lantarki ta Nijeriya, wadanda aka wallafa domin kare mutuncin ma'aikatan wutar lantarki har dubu 34, a ko'ina cikin Nijeriya.

Haka Kungiyar Tabbatar da Kamanta Gaskiya A Masana'antu, wani kokari ne da kasashen duniya ke yi, don taimaka wa kasashe masu tasowa, kula da masana'antu da tilasta kyautata yin amfani da albarkatu, don tallafa wa ci gabatattalin arziki. Nijeriya kuma tana kan gaba, a kasashen duniya, a wannan fannin tunda ta kididdige masana'antunta, tun daga 2001 har ya zuw 2005. Tuni ma, har an fara kididdigar ta 2006 zuwa 2009.

Kai hatta a fannin cin hanci da rashawa, an samu ci gaba. A 2000, Nijeriya na cikin kasashen duniyar da ba a yarda da su. Amma a 2008, harkokin magance cin hanci da rashawa sun rubanya da kashi biyu da digo bakwai. Duk kuma abinda aka aiwatar da wanda ba a aiwatar ba, cikin ‘yan shekarun nan, to, dole a rika kamanta shi da yanayin 1998. Idan zan iya tunawa, babu wanda aka daure, kuma mutane ‘yan kalilan aka tuhuma. Kamasho a harkokin kwangila ya wuce kashi 20 cikin 100, ga “yan baranda”, ya zamanto duka kudin ake cinyewa, ba tare da an yi aikin ba.

Harkokin Ilimi na daya daga cikin ginshikan ci gaban kasa. Bayan da mulkin soja ya samu galabar hana wa sashen ilimi kufade, gwamnatin tarayya ta kaddamar da Shirin Bayar da Ilimi Kyauta, don tilasta bayar da ilimin, wanda ha'kin kowane yaro ne. Shirin Bayar da Ilimin Kyauta, ya aike da kufade zuwa kowaace jiha, wanda halin yanzu yana da kusan dolar Amirka miliyan 500, domin gudanar da shirin.

Nijeriya za ta ci gaba da zama jagoran tattabar da zaman lafiya a duniya, tunda ia ke da sojojin zaman lafiya dubu biyar, da masu lura da al'amurra, a kas ashien Liberia da Sudan, haka ma ‘yan sanda Nijeriya na kasashen Kongo da Haiti da Burundi da Cadi da Yamacin Sahara da Kosovo da kuma Timor. Irin sadaukar da kan da Nijeriya ke yi, a harkokin zaman lafiya da tsaro, abin alfahari ne ga dukan dan Nijeriya.

Yanzu, babu laifi, ana biyan albashi da aunakar ma'aikatan gwamnatin tarayya, a cikin lokaci. Kwanan nan ma da aka bullo sabuwar hanyar biyan albashi ga bankuna ta yanar-gizo, ta dan samu cikas, amma abin alfahari shine, wannan sabuwar hanyar za ta amfani jama'a wajen samun kyakkyawan shugabanci da rage yawan sacce-sacen kudi da kuma tilasta biyan haraji.

Duk da yake akwai matsaloli ga harkokin gudanar da aiki da ‘yancin ‘yan jarida, babu makawa ‘yan jaridar Nijeriya sun daukaka, kuma suna da ‘yanci fiye da da. A 1999, gidajen telebijin na gwamnati biyu ne, yayinda aka bayar da lasisin kafa gidajen telebijin 14, masu zaman kansu, amma, a yau, akwai fiye da gidajen telebijin na gwamnatocin tarayya da jihohi 140, akwai kuma masu zaman kansu. Yau kuma, akwai manyan gidajen rediyo 82 da da kanan 35.

Ina kuma rokon da a ba ni damar fadar wani abu, game da Lagos. Gidana na da. Kwanan nan na sake taka Lagos, bayan shekaru tara, kuma na ji dadin gani irin canjin da aka samu, musamman a unguwar Tsibirin Victoria da Zirin Lekki. Daliban Babbar Makarantar Amirka sun rubanya yadda na sani, ga shi kuma ana gina fitaccen wurin kwanan dalibai, na zamani, wanda za a bude a watan Satumbar 2010. An dandasa gidaje, da wuraren bunkasa kasuwanci, ga sababbin hanyoyi da wutar kan hanya, da wuraren dake kara adon-gari da suka kawata birnin. Har yanzu kuma Lagos na da sauran aiki, muddin tana bukatar ta

zama cibiya, amma shekaru goma da suka wuce, mafi yawan birnin Lagos cike yake da kazanta, ga kuma tanbelen jama'a, musamman da dare.

A gaskiya, har yanzu, akwai sauran rina, a kaba. Da dama daga cikinku na iya tuna Yunkurin 2010, wani kwaƙwaran tafarkin da Babban Taron Masana Harkokin Tattalin Arziki Nijeriya ya bullo da shi. Na san kuma an sake masa fasali, ya zuwa Yunkurin 2020. Yanzu kuma Hukumar Bayar da Wutar Lantarki ta NEPA ta koma PHCN, wanda da kyar ma ake fadfar sunan, amma har yanzu ba a fahimce ta ba. Bayan shekaru tara, har yanzu gwamnati nafafitikar janye rangwame akan farashin kayayyakin makamashi. Matatun mai na cikin wani mawuyacin hali, yayinda ake shan wuyar daunin wutar lantarki, ga ma garuruwan da aka hada da wutar lantarkin ke nan. Kuma shekaru tara, har yanzu Kungiyar Kwallon Kafa ta Super Eagles, wadda aka sani da sunan makasamaza, kullum sai kara lalace ta ke yi.

Akwai kuma abubuwan da suka dagule, irin tsageranci da miyagun laifukan a Yankin Niger Delta. Kuma yadda ake satar gurbataccen mai ya kai gaya. Mun san cewa Nijeriya na fuskantar matsaloli. Matsalolin da fungiyoyi da hukumomi da dama suka gano hanyoyin magance su. Ita kanta kasar tana sane da haka, don haka ban ga abinda zai sa in yi ta maimaita wannan abin takaicin ba.

Maimakon haka, bari in jaddada cewa, duk inda aka je, babu wata hubbasar da za a yi, ba tare da ana neman samun nasara ba. Babu kuma wata kushewar da za a yi, muddin ba a samar da kwaƙwaran tafarkin aiwatar da al'amurra ba, kazalika, babu wani zakin bakin da ya fi tabbas, wajen duk wani yunkurin da za a, komai wahalarsa, da samu ci gaba.

Idan kuma muka dawo nan Nijeriya, irin abubuwan da suka janyo hankali a kasar nan, ba su canja ba. Na san dai jama'ar Nijeriya na da kwazo da basira da dattijan dake bukatar kawo canjin, da kuma shugabannin dake bukatar "hadin kan kasar nan".

Ofishin Jakadancin Amirk a Nijeriya, sai kara fadada yake yi. Hatta Karamin Ofishin Jakadancin dake Lagos, ya rubanya girman, wanda shi kansa ya kamata ya zama ofishin jakadancin, shekaru goma da suka wuce. Ofisoshin na Abuja da Lagos yanzu suna jami'an jakadanci, 'yan Amirk, 300 da kuma 'yan Nijeriya fiye da 760, wadanda kwanan nan, Gwamnatin Amirk ta kara masu girman da suka fada rukuni na biyar, na harkokin jakadanci. Shigarsu wannan rukunin ya nuna cewa, Nijeriya na cikin "manyana ofisoshin jakadancin dake gudanar da manufofi da ayyukan Amirk.... Akwai manyana shirye-shirye, da harkokin hadin gwiwa da kawancen manyana yankuna da dangantakar harkokin tarihi, ko manyana harkokin tattalin arziki da suka sanya har Amirk ta samu gindin zama".

Wannan muhimmancin na Nijeriya, ya samo asali ne daga irin tunanin Amirk, na hankoron taimaka wa nahiyan Afrika, su ci gaba, domin wadatar Amirk. Idan zai maimaita abinda Sakatariyar Gwamnati Clinton ta ce, a makon da wuce, “Daga irin tunanin da muke da shi, tun tuni, Afrika na bukatar agajin da ba dole ya sa ta zama wata jigon tattalin arzikan duniya ba, a Karni na re. Don haka, lokaci ya yi, da za a manta da maganganun fatar baki. Lokaci ne da za a fahimci irin karfin harkokin kasuwancin dake nan, da zai sa harkokin kasuwancin Afrika, su amfanu da kananan harkokin kasuwanci, don haifar da sababbi. Lokaci ne da duba ganin yadda harkokin aikin noma, za su inganta ci gaba da wadatar Afrika, musamman mata, wanda zai sa Afrika ta hanzarta kai wa ga iri gacin da muke fatar ma ta”.

Ga mu kuma, wadanda muka san irin abubuwan da Nijeriya za ta iya yi, da irin abubuwan da Nijeriya ta yi, tunaninmu ya kusa cimma biyan bukata.

Na gode.